

Reklasifikační cvičení USAR odřadu

Dne 17. června 2015 obdrželo operační a informační středisko MV-generálního ředitelství HZS ČR cestou Evropské unie žádost o pomoc od republiky Kaznějovsko, kterou zasáhlo ničivé zemětřesení. Bylo rozhodnuto o nasazení těžkého USAR odřadu HZS ČR, který byl aktivován a připravoval se vyjet na pomoc této postižené zemi. Reklasifikační cvičení USAR odřadu HZS ČR „CZERT IER 2015“ podle metodiky INSARAG právě začalo.

USAR týmy jsou vytvořeny a připravovány pro vyhledávací a záchrannou činnost ze zřícených budov („USAR odřad“ z anglického Urban Search and Rescue). Tyto odřady jsou mimo jiné určeny pro nasazení na mezinárodní záchranné operace v případě zemětřesení nebo jiné mimořádné události následované zřícením budov. Problematikou mezinárodní humanitární pomoci při těchto katastrofách se zabývá Úřad OSN pro koordinaci humanitární pomoci („UN OCHA“ z anglického United Nations Office for Coordination of Humanitarian Affairs) a jeho INSARAG Sekretariát (z anglického International Search and Rescue Advisory Group), který vytvořil metodiku pro činnost USAR odřadů. Podle této metodiky jsou klasifikovány a po pěti letech reklasifikovány USAR odřady po celém světě. Klasifikace českého USAR odřadu proběhla v roce 2010 a proces reklasifikace vyvrcholil cvičením ve dnech 17. až 19. června 2015. Splněním tohoto náročného procesu se Česká republika zařadila mezi 29 zemí z celého světa, které se pyšní nejvyšší úrovni „HEAVY“. Celý reklasifikační proces byl detailně kontrolován mezinárodním týmem klasifikátorů, kteří velmi důkladně hodnotili plnění všech bodů, které obsahuje metodika INSARAG.

Metodika INSARAG byla přijata Rezolucí Valného shromáždění OSN č. 57/150 ze dne 16. prosince 2002, o posílení efektivity a o koordinaci pomoci při mezinárodních vyhledávacích a záchranných operacích. Celý proces klasifikace a reklasifikace USAR odřadů je nazýván INSARAG External (RE) Classification („IEC nebo IER“) a rozlišuje tři úrovně kapacity USAR odřadů – lehká (LIGHT), střední (MEDIUM) a těžká (HEAVY). Klasifikační cvičení je vyústěním dlouhodobého procesu přípravy českého USAR odřadu na splně-

ní minimálních požadavků stanovených v metodice INSARAG, která má, mimo jiné, za cíl OSN omezit tzv. „katastrofickou turistiku“, tzn. zjednodušeně řečeno vytvořit databázi klasifikovaných USAR týmů a co nejvíce tak zamezit nepřipraveným a nedostatečně vybaveným záchranným jednotkám zasahovat v postižených oblastech. Český USAR odřad podstoupil reklasifikaci na úroveň HEAVY, což je nejvyšší úroveň připravenosti.

■ Příprava na cvičení

Záměrem IER bylo deklarovat, že český USAR odřad je po organizační, operační, taktické, technické a odborné stránce stále připraven v místě mimořádné události efektivně zasahovat jako HEAVY USAR odřad podle standardů INSARAG. Jde o dlouhodobý proces, jehož přípravy začaly již v roce

2013. Během těchto příprav byla uspořádána celá řada cvičení, školení a odborných výcviků členů USAR odřadu, např. 20. až 25. března 2013 evropské modulové cvičení MODEX v Bulharsku, kterého se účastnil střední USAR odřad tvořený příslušníky HZS Moravskoslezského kraje. Dále reklasifikační cvičení polského USAR odřadu v dubnu 2014 v Polsku, kterého se účastnil střední USAR odřad tvořený příslušníky HZS Moravskoslezského kraje. V rámci přípravy na reklasifikaci se uskutečnilo i odborné školení na téma první pomoc pro záchranářského psa v březnu 2014 v Brně pod vedením zástupců veterinární služby Policejního prezidia ČR. Na přípravě českého USAR odřadu na reklasifikaci se po odborné stránce podíleli tzv. mentoři, Mariusz Feltynowski a Marcin Kedra z Polska, kteří poskytli

mnoho cenných rad a doporučení vedení ÚSAR odřadu.

V první fázi reklasifikace muselo být šest měsíců před samotným cvičením předloženo tzv. Portfolio of Evidence, tedy soubor dokumentů, který komplexně a detailně popisuje organizaci českého ÚSAR odřadu, systém jeho vyslání do zahraničí, financování, systém výběru, přípravy a výcviku členů ÚSAR odřadu, vybavení apod. INSARAG Sekretariát v tomto období již jmenoval tým klasifikátorů, tedy skupinu odborníků z celého světa na činnosti ÚSAR, který předloženou dokumentaci posoudil a schválil. Tím bylo oficiálně umožněno uspořádání reklasifikačního cvičení, na kterém měl být ÚSAR odřad prověřen při praktických činnostech.

Průběh cvičení

Datum reklasifikačního cvičení bylo určeno na 17. až 19. června 2015. Místem konání praktických činností nasazení ÚSAR odřadu v postižené zemi byl areál bývalého chemického provozu LA-CHEMA v Kaznějově.

Český ÚSAR odřad úrovně HEAVY tvoří celkem 68 členů. Personální základna odřadu této úrovně je tvořena příslušníky HZS hl. m. Prahy a HZS Moravskoslezského kraje. Oba zmíněné HZS krajů jsou samostatně schopny vytvořit ÚSAR odřad úrovně MEDIUM. Další členy týmu jmenuje MV-generální ředitelství HZS ČR. Jedná se o velitele odřadu, statika, 10 kynologů a dva lékaře. Lékaře zajišťuje Úrazová nemocnice Brno na základě dohody o plánované pomoci na vyžádání v rámci integrovaného záchranného systému s MV-generálním ředitelstvím HZS ČR. Statik je příslušníkem HZS Libereckého kraje. Kynologové se vybírají ze skupiny kynologů předurčených pro mezinárodní záchranné operace, kteří jsou držiteli platných atestů Ministerstva vnitra ve specializaci S-sutinové vyhledávání. Jde o profesionální kynology HZS ČR, Městské policie hl. m. Prahy a Policie ČR nebo současně o dobrovolníky z dalších kynologických neziskových organizací, které jsou na základě dohody o vzájemné pomoci na vyžádání ostatní složkou IZS. Velitelem ÚSAR odřadu byl jmenován plk. Ing. Radim Kuchař z HZS Moravskoslezského kraje. ÚSAR odřad při vyslání do zahraničí vystupuje jako jednotka MV-generálního ředitelství HZS ČR, tedy jako Czech Emergency Response Team se specializací ÚSAR („CZERT ÚSAR“).

Činnosti CZERT ÚSAR, i celý systém poskytování zahraniční humanitární pomoci ČR, hodnotil osmičlenný tým klasifikátorů. Jeho velitelem byl John Cawcut z Austrálie, dále zde byli odborníci z INSARAG Sekretariátu, Finska, Německa, Číny, Islandu, Belgie a Maďarska. Tato skupina odborníků hodnotila jednotlivé tematické okruhy (management, vyhledávání a záchrana, zdravotnická oblast, logistika) a úroveň schopnosti CZERT ÚSAR zasahovat v rámci mezinárodních

záchranných operací. CZERT ÚSAR musel splnit všechny úkoly uvedené v tzv. Checklistu (kontrolní list), který má více než 120 bodů. Na cvičení bylo přítomno i 10 pozorovatelů ze zemí, které buď mají klasifikované ÚSAR týmy nebo se teprve na tuto náročnou zkoušku připravují. Pozorovatelé byli zastoupeni těmito státy – Rusko, Saúdská Arábie, Slovensko, Bělorusko, Austrálie, Arménie nebo i vzdálená Jihoafrická republika.

Ještě před samotným cvičením se 16. června 2015 v Praze klasifikátoři seznámili s procesem poskytování humanitární pomoci ČR do zahraničí, systémem budování ÚSAR odřadů u HZS ČR, jeho výcviku, vybavení, zdravotního zabezpečení apod. Část klasifikačního týmu shlédla prostory cvičení v Kaznějově a část týmu se přepravila do Ostravy dohlížet na aktivační proces ostravské části CZERT ÚSAR. V průběhu prvního dne se uskutečnily i prohlídky operačního a informačního střediska MV-generálního ředitelství HZS ČR, kde probíhala aktivace a tvorba dokumentace CZERT ÚSAR pro vyslání na humanitární pomoc do zahraničí.

Jako bod setkání a kompletace obou částí CZERT ÚSAR byl určen areál Školního a výcvikového zařízení HZS ČR, středisko Brno (dále jen „ŠVZ HZS ČR“), kde proběhla veškerá kontrola materiálu a společné školení členů CZERT ÚSAR před odjezdem do zahraničí. V těchto prostorech se uskutečnila i simulace odletu a přiletu CZERT ÚSAR do postižené země včetně všech nezbytných letištních procedur. V ranních hodinách 18. června se CZERT ÚSAR přesunul do Kaznějova, kde probíhala praktická část nasazení týmu.

Námětem cvičení bylo ničivé zemetřesení, které zasáhlo „republiku Kaznějovsko“ dne 16. června v 23.00 hodin. Závažné škody byly zaznamenány zejména v regionu Plasko. Následkem ze-

mětřesení byla totální destrukce většiny budov městské aglomerace a u zbylých stojících objektů byl předpoklad velmi narušené stability. Republika Kaznějovsko vyhlásila stav nebezpečí pro celé území státu. Hasičské záchranné sbory a všechny další záchranné složky Kaznějovska byly aktivovány a působily v nejvíce postižených oblastech. Republika Kaznějovsko však neměla dostatečné síly a prostředky na zvládnutí situace a proto se rozhodla požádat o zahraniční pomoc prostřednictvím mezinárodních organizací (UN-OCHA a EU Monitorovací a informační centrum). Na základě této žádosti MV-generální ředitelství HZS ČR aktivovalo ÚSAR odřad v úrovni HEAVY.

Od 06.45 hodin probíhal na operačním a informačním středisku MV-generálního ředitelství HZS ČR rozhodovací proces o vyslání ÚSAR odřadu. Ačkoliv šlo o evropskou zemi, bylo rozhodnuto, vzhledem ke vzdálenosti, o letecké přepravě CZERT ÚSAR a MV-generálního ředitelství HZS ČR předběžně aktivovalo ÚSAR odřad. V ranních hodinách tedy došlo ke svolávání členů odřadu, balení vybavení, lékařským prohlídkám členů odřadu a veterinárním prohlídkám psů před odjezdem, ke sběru informací o situaci v postižené zemi a k přípravě dokumentace týmu. V 08.30 hodin republika Kaznějovsko potvrdila nabídku české pomoci a MV-generální ředitelství HZS ČR mohlo oficiálně aktivovat ÚSAR odřad. Celý tento proces sledovali a hodnotili klasifikátoři. Ve 12.30 hodin se obě části CZERT ÚSAR začaly přesouvat do ŠVZ HZS ČR, kde bylo určeno místo shromáždění týmu. Do 15.30 hodin byl již celý ÚSAR odřad shromážděn v Brně. Následně se uskutečnily briefinky s týmem a velením týmu o situaci v postižené zemi a úkolech ÚSAR odřadu a byl přečten rozkaz generálního ředitele HZS

ČR k vyslání jednotky na mezinárodní záchrannou operaci do republiky Kaznějovsko. V 18.30 hodin tým, po absolvování letištních, odletových a celních procedur, „odletěl“ do postižené země.

Tým „přiletěl“ do Kaznějovska 18. června 2015 v 04.00 hodin. Prvním úkolem bylo absolvování pasové kontroly, celního odbavení materiálu a navázání kontaktu s místními autoritami. Členům CZERT ÚSAR byla udělena víza pro vstup do země, zkontrolováno vybavení lékařů zejména s ohledem na léky a opiáty a klasifikátoři poprvé podrobili velitele odřadu „křížovému výslechu“ s ohledem na dokumentaci týmu, procedury překročení hranic a jeho dalšího postupu. Na letišti vybudovali dva stýční důstojníci CZERT ÚSAR recepční centrum pro poskytnutí informací dalším příjezdějším týmům. Vybudování recepčního centra na bodu vstupu do země prvním příjezdějším ÚSAR odřadem je totiž jedním z hodnocených úkolů podle INSARAG. Následovalo jednání se zástupci Kaznějovska, kteří předali základní informace a část mapových podkladů na cestu do nejvíce postiženého regionu Plasko. Po splnění těchto úkolů a zajištění přepravních prostředků pro přesun CZERT ÚSAR do Plaského regionu se tým přesunul do postižené oblasti Kaznějovska.

Po příjezdu do Plas se vedení CZERT ÚSAR účastnilo mítinku se zástupci místního samosprávy a místních záchranných jednotek podle mezinárodní terminologie obecně nazývané Local Emergency Management Authority, tzv. „LEMA“. Zde byly dohodnuty pravidla zapojení CZERT ÚSAR do záchranných prací, předány mapy a informace o postiženém území, kontakty na místní záchranné jednotky a další podpůrné složky a byla dohodnuta další činnost CZERT ÚSAR. Vzhledem k tomu, že CZERT ÚSAR byl prvním zahraničním týmem v Kaznějovsku a podle dostupných informací již do Kaznějovska mířily další zahraniční záchranné týmy, vybu-

doval CZERT ÚSAR štáb pro koordinaci zahraniční humanitární pomoci, tzv. „OSOCC“ (On-Site Operations and Coordination Centre – Operační a koordináční centrum v místě mimořádné události), až do doby, kdy si tento štáb budou moci převzít odborníci na koordinaci mezinárodní humanitární pomoci. LEMA rovněž doporučila vhodný prostor pro vybudování základny týmu a velitel odřadu bez prodlení vyslal do této oblasti průzkumnou skupinu k posouzení vhodnosti prostoru.

Prostor pro základnu v Plasích, doporučený LEMA, se jevil jako vhodný, a proto se ihned po ukončení jednání s LEMA mohl celý tým přesunout do tohoto prostoru a zahájit stavbu operační základny. V tomto prostoru byl také vybudován OSOCC. Po třinácté hodině velitel odřadu vyslal průzkumnou skupinu do postižené oblasti, která, podle informace LEMA, zatím nebyla prozkoumána a byl zde předpoklad zavalených osob pod troskami budov a předpokládané nasazení CZERT ÚSAR. Na základě výsledků průzkumu začala být nasazována první vyhledávací a záchranná družstva. Tak začalo zhruba 24hodinové nepřetržité praktické nasazení CZERT ÚSAR na sutinách v areálu bývalého chemického provozu LACHEMA, kde bylo připraveno celkem 22 praktických scénářů v sedmi sektorech. Musely být demonstrovány všechny činnosti požadované v checklistu, např. vyhledávání živých obětí pod troskami budov pomocí psů i technickým zařízením (zejména šterbinová kamera, echolokátor nebo bioradar), vyprošťovací práce, např. řezání betonu o tloušťce minimálně 300 mm, přesun 2,5tunového břemene manuálně a přesun dvacetitunového břemene mechanicky, stabilizace staticky narušených konstrukcí (stěn, stropů, vstupů apod.), průrazy (do stěn, stropů i podlah – specifikem je tzv. čistý průraz do podlahy bez padajících nečistot dovnitř průrazu, protože přímo pod ním je uvězněna osoba); záchrana z výšky a nad

volnou hloubkou pomocí lanové techniky, poskytnutí předlékařské pomoci vyprošťovaným obětem, provedení amputace končetiny raněného v polních podmínkách apod. Jedním z požadovaných bodů checklistu je i spolupráce s cizím týmem, který byl demonstrován spoluprací se záchranným týmem z Arménie. V pátek 19. června 2015 v dopoledních hodinách byly ukončeny praktické činnosti CZERT ÚSAR a začala demobilizace jednotky, která je rovněž jedním z hodnocených úkolů.

Po celou dobu cvičení se jak v areálu LACHEMA na sutinách, tak i na základně v Plasích, kde byl umístěn jak OSOCC, tak i velení CZERT ÚSAR, pohybovali klasifikátoři, kteří hodnotili činnosti jednotky podle úkolů v checklistu. V případě nejasností kladli upřesňující dotazy nebo požadovali splnění doplňujících úkolů.

Vyhodnocení

CZERT ÚSAR nakonec všechny požadované úkoly úspěšně splnil. Během závěrečného vyhodnocení konzultovali klasifikátoři s vedením CZERT ÚSAR několik připomínek a doporučení pro jeho další činnost. V pátek 19. června 2015 odpoledne tak mohl být slavnostně předán INSARAG Certifikát, který deklaruje úroveň HEAVY pro český ÚSAR odřad. Certifikát společně s plakety INSARAG Sekretariátu převzal z rukou velitele klasifikačního týmu Johna Cawcuta náměstek generálního ředitele HZS ČR brig. gen. Ing. František Zadina, který všem účastníkům a organizátorům cvičení poděkoval za vynikající výkon. Na základě obhájení certifikátu se CZERT ÚSAR bude moci dále aktivně zapojovat do mezinárodních záchranných operací v zemích postižených katastrofou s následkem zřícení budov. CZERT ÚSAR se tak stal devětadvacátým týmem na světě, který dosáhl takto vysoké úrovně připravenosti. Platnost tohoto certifikátu je pět let. Členové ÚSAR odřadu získali i právo nosit na své pracovní ÚSAR kombiněze INSARAG nášivku deklaruující jejich členství ve skupině elitních ÚSAR týmů světa.

Klasifikátoři ocenili jak vysokou úroveň připravenosti CZERT ÚSAR, tak i prostory v Kaznějovsku a Plasích, které byly velmi realistické a dobře připraveny. Dalším přínosem cvičení podle metodiky INSARAG byla zejména motivace k neustálému zlepšování odborných a technických schopností ÚSAR odřadu. Během reklasifikačního cvičení nedocházelo jen k hodnocení českého ÚSAR odřadu, ale i k oboustranné výměně zkušeností mezi klasifikátory, pozorovateli a českými zástupci ÚSAR odřadu. Poděkování patří také mentořům ÚSAR odřadu HZS ČR, Mariuszovi Feltynowskému a Marcinovi Kedrovi z Polska, kteří se více než rok podíleli na jeho přípravě na reklasifikaci.

kpt. Ing. Martin PÁVEK,
MV-generální ředitelství HZS ČR,
foto archiv autora